

puenteproject.eu

Podnoszenie świadomości na temat integracji i empatii

Cel: Odświeżenie i przypomnienie uczestnikom kursu najważniejszych aspektów integracji oraz zrozumienia sytuacji ukraińskich uchodźców w celu promowania empatii i podnoszenia świadomości na temat ich włączania. Powiązanie tych zagadnień z praktycznymi strategiami, gotowymi do wykorzystania ćwiczeniami klasowymi oraz uporządkowanymi modelami działań włączających, ze szczególnym uwzględnieniem uchodźców (zwłaszcza z Ukrainy) oraz osób z niepełnosprawnościami.

Podnoszenie świadomości na temat integracji i empatii

Cele

01

Wyjaśnienie kluczowych pojęć m.in. ksenofobia, rasizm, dyskryminacja, integracja vs. inkluzja

02

Rozpoznawanie typowych barier z jakimi mierzą się uchodźcy, w tym osoby z niepełnosprawnościami

03

Zbadanie roli empatii w tworzeniu pokojowych i inkluzyjnych społeczeństw

04

Ćwiczenia praktyczne rozwijające empatię i zmniejszające uprzedzenia

05

Rozpoznanie struktur, strategii szkolnych i narzędzi wspierających inkluzję

Plan spotkania i metody

Agenda: Pojęcia – Bariery – Empatia – Narzędzia – Modele – Strategie szkolne – Ćwiczenia – Podsumowanie

Metody: mini-wykład, praca grupowa, symulacje, dyskusja

Narzędzia: Mentimeter/Kahoot/Slido, klip wideo, szablony mapy empatii

Ksenofobia vs. Rasizm

Ksenofobia: strach lub nieufność wobec osób postrzeganych jako obce

Rasizm: zakłada wyższość lub hierarchię jednej „rasy” nad inną

Rozróżnienie tych pojęć ma znaczenie dla podejścia i metod dydaktycznych

Dyskryminacja (perspektywa ONZ- Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami)

Dyskryminacja:

Niesprawiedliwe
traktowanie:
Bezpośrednie lub
pośrednie poprzez
przepisy i instytucje

**Dyskryminacja osób z
niepełnosprawnościami:**
Wykluczenie/ ograniczenia
lub odmowa zapewnienia
świadczeń, które umożliwiają
równy dostęp do praw

Integracja vs. Inkluzja

1

Integracja:

Dwie grupy: „grupa zewnętrzna” dostosowuje się do większości – krytycznie postrzegana w kontekście migracji.

2

Inkluzja:

Jedno zróżnicowane społeczeństwo; bezwarunkowe przynależność wszystkich.

W praktyce:

Inkluzyjność wymaga ciągłej refleksji i doskonalenia, a nie jednorazowych działań.

Dyskusja:

Co się zmienia, gdy przechodzimy od dostosowania do bezwarunkowej przynależności?

Różnorodność i intersekcjonalność

1

Różnorodność:

Różnorodne kultury, poziomy niepełnosprawności, pokolenia, ścieżki migracyjne, indywidualne potrzeby.

2

Intersekcjonalność:

Nakładające się osie (niepełnosprawność, status uchodźcy, płeć, pochodzenie) potęgują niekorzystną sytuację (np. kobieta-uchodźca z niepełnosprawnością).

Kulturowe znaczenie niepełnosprawności oraz bariery dostępu związane z migracją; potrzeba współpracy interdyscyplinarnej.

Bariery i dyskryminacja

(skoncentrowanie na
uchodźcach z Ukrainy)

Rynek pracy

Brak uznania kwalifikacji; bariery językowe; trudności w adaptacji; dodatkowe obciążenia dla kobiet.

Edukacja

Ograniczone umiejętności językowe; problemy z uznawaniem kwalifikacji; niewystarczające wsparcie, szczególnie dla dorosłych i młodzieży; strukturalne wyzwania w szkołach.

Spółeczna integracja

Brak bliskich kontaktów poza rodziną, stereotypy utrudniające uczestnictwo

Niepewność prawna

biurokracja; status pobytowy; zjednoczenie rodziny; stres psychospołeczny

Uchodźcy z niepełnosprawnościami: niewidoczność i dostępność

Bariery mieszkaniowe i dostępowe –
ograniczenia, obciążenia, izolacja
System opieki zdrowotnej i terapii:
ograniczony dostęp
„Niewidoczni” w systemach
niedostosowanych do ich potrzeb; brak
danych – konieczność działań politycznych
i badań

Dlaczego empatia ma znaczenie?

**Spójność: przyjmowanie
perspektywy innych i asertywność z
uwzględnieniem potrzeb innych;
deeskalacja; wzajemność.**

**Wartość moralna: empatia musi łączyć się z
troskliwym działaniem, odpowiednią postawą
i poczuciem przynależności do społeczności,
aby przynosić etyczny efekt.**

Zaawansowana empatia: zewnętrzne wyrażanie
emocji może nie odzwierciedlać stanu
wewnętrznego; refleksja nad tym, jak my sami lub
inni mogą się czuć w danej sytuacji.

Ćwiczenie: krótka refleksja – kiedy
empatia zmieniła Twoją reakcję?

Zajęcia praktyczne: nauka współpracy I uczestnictwa

- Struktury współpracy (Jigsaw, Think-Pair-Share): duch zespołowy, wzajemne wsparcie, solidarność
- Uczestnictwo i przyjmowanie perspektywy innych: wybór, odgrywanie ról, zmiana perspektywy

Nauczanie zespołowe i współpraca wielozawodowa

- Wspólne nauczanie umożliwia ukierunkowane wsparcie oraz reagowanie na różnorodne potrzeby.
- Zespoły wielozawodowe odpowiadają na zróżnicowane profile uczniów.

Materiały KoKids

- Zestaw narzędzi ukierunkowany na kompetencje: integruje pedagogikę ogólną i specjalną
- Indywidualizacja, różnicowanie; siatki kompetencji; praca z portfolio; inkluzyjna kultura klasy
- Praktyczna implementacja o niskim nakładzie w klasach zróżnicowanych

Model strukturalnej integracji: RIM (modyfikacja modelu „Reakcja na interwencję”)

- Wspólna rejestracja (bez oddzielnych zajęć specjalnych)
- Regularne badania diagnostyczne/przesiewowe w celu wczesnego wykrywania potrzeb
- Wielopoziomowe, zindywidualizowane wsparcie; intensyfikacja w razie potrzeby
- Współpraca między nauczycielami ogólnokształcącymi a pedagogami specjalnymi; praktyka oparta na dowodach naukowych; profilaktyczne podejście integracyjne; bieżąca ocena
- Proces cykliczny: diagnostyka – określenie potrzeb w zakresie wsparcia – wsparcie wielopoziomowe – ponowna diagnostyka/dokumentacja – dostosowanie

Programy empatii i przeciwdziałania przemocy

- EPaN (10-16): Rozpoznawanie emocji, przyjmowanie perspektywy innych, elastyczne stosowanie w klasie; skuteczne.
- "Zrozumieć siebie i innych": emocje – empatia – radzenie sobie z lękiem i stresem
- Faustlos:Rozpoznawanie emocji; radzenie sobie z uczuciami; rozwiązywanie konfliktów bez przemocy; kontrola gniewu; działania zamierzone vs. niezamierzone; komunikaty „ja”; współczucie; aktywne słuchanie
- Roots of Empathy:wizyta dziecka i rodziców w klasie; obserwacja emocji; zmniejszenie agresji i prześladowania rówieśniczego; wzmocnienie umiejętności społeczno-emocjonalnych; klimat troski; rozwój funkcji wykonawczych i odporności.

Ćwiczenie praktyczne: Mapa empatii

W małych grupach stwórz mapę empatii dla prawdziwej lub fikcyjnej osoby wykluczonej w swoim środowisku społecznym (niepełnosprawność, migracja, uzależnienie); co widzi/słyszy/czuje/myśli; bariery z którymi się mierzy

Dzielenie się wzorcami i przeszkodami strukturalnymi; refleksja nad emocjami oraz strategiami redukcji uprzedzeń.

Materiały: pusty szablon mapy empatii; karteczki samoprzylepne

Wskazówka dla prowadzącego: Zachęcaj do wskazywania konkretnych barier, a nie stereotypów.

Ćwiczenia praktyczne: odwrócona burza mózgów

1

START:

“Jak można uniemożliwić
inkluzję?”

-uwidocznić przeszkody i
uprzedzenia

2

ZAKOŃCZENIE:

“Jak można stworzyć
środowisko inkluzywne i
empatyczne?”

-wypracować rozwiązania

Dostosować podgrupę (np., osoby głuche,
niewidome)

Ćwiczenia praktyczne:

Symulacje przyjmowania perspektywy innych

Stacje/odgrywanie ról: tor dla osób na wózkach; gogle symulujące zaburzenia wzroku; tłumienie dźwięków (upośledzenie słuchu);
porównanie prostego i złożonego języka

Omówienie: emocje, niespodzianki, praktyczne wnioski
(Podkreślać szacunek podczas symulacji; skoncentrować się na zrozumieniu, nie na wynikach)

Strategie przeciwdziałania dyskryminacji na poziomie szkoły

Podejście całościowe w szkole: współtworzone zasady, zapobieganie / interwencja / procedury zgłaszania skarg.

Jasne standardy i konsekwentne ich egzekwowanie; bezpieczny klimat.

Poufne zgłaszanie; łatwy dostęp (niski próg zgłoszenia).

Wzmacnianie podmiotowości i partycypacji; odwaga cywilna.

Integracja z programem nauczania: różnorodność, prawa człowieka, równość; dostosowane do wieku ograniczanie uprzedzeń.

Włączające środowisko i metody nauczania; zróżnicowane nauczanie (indywidualizacja pracy z uczniami)

Współpraca z partnerami zewnętrznymi; ewaluacja i systematyczne zbieranie informacji zwrotnej

Synteza: od koncepcji do codziennej praktyki

- **Jasność koncepcji + realia strukturalne = ukierunkowane, włączające działania.**
- **Niewidoczność uchodźców z niepełnosprawnościami – potrzeba danych, badań i polityk publicznych.**
- **Włączanie jako proces ciągłej refleksji i doskonalenia w całym systemie uczenia się.**

Podsumowanie i zasoby

Najważniejsze wnioski:

- Inkluzja ≠ integracja; chodzi o bezwarunkowe poczucie przynależności
- Empatia łagodzi konflikty i wspiera etyczne działania, gdy jest powiązana z troską i wspólnotą
- Stosuj wielopoziomowe wsparcie (RIM), nauczanie zespołowe, naukę kooperacyjną oraz sprawdzone programy rozwijające empatię
- Wdrażaj szkolne ramy przeciwdziałania dyskryminacji i prowadź ciągłą ewaluację

Pytania i odpowiedzi (Q&A)

Prośba o opinię / informacje zwrotne

Dziękujemy!

